

Sygn. akt I ACa 195/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 lipca 2022 r. w Krakowie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko G. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 22 grudnia 2020 r. sygn. akt I C 981/20

I. odrzuca apelację w zakresie w jakim dotyczy ona punktu 3 zaskarżonego orzeczenia;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach na rzecz adwokata P. R. kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu apelacyjnej.

SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 195/21

Uzasadnienie postanowienia zawartego w punkcie 1 wyroku

Sądu Apelacyjnego z dnia 27 lipca 2022r.

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2020 r. sygn. akt: I C 981/21 Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo (pkt 1), zasądził od M. M. na rzecz G. B. kwotę 10 800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2 i nakazał pobrać od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) na rzecz adwokata P. R. kwotę 7200 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Apelacje od tego wyroku w całości wniosła powódka żądając uchylecia zaskarżonego wyroku, w zakresie pkt I i II, oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ewentualnie nieobciążanie powódki kosztami procesu.

Niezależnie od tego powódka zarzuciła naruszenie § 4 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, poprzez jego pominięcie i niezastosowanie

w ramach przedmiotowej sprawy i niepowiększenie przyznanej opłaty o należny podatek od towarów i usług; Podnosząc ten zarzut wniosła o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia, w części obejmującej pkt. 3, poprzez przyznanie na rzecz Adwokata P. R. wynagrodzenia w kwocie 8856 zł, w tym 23 % podatku VAT. W piśmie procesowym z dnia 19 stycznia 2022r. również wniesionym imieniem powódki uzupełniono zarzut wadliwości rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa z urzędu ze wskazaniem, że podstawą przyznania kosztów zastępstwa powinno być rozporządzenie z dnia 22 października 2015 r w sprawie opłat za czynności adwokackie a to wobec niekonstytucyjności przepisów rozporządzenia z dnia 3 października 2016r., w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu a to z uwagi na niekonstytucyjność potwierdzoną w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020r. SK 66/19. We wskazany piśmie wniesiono o zmianę punktu 3 wyroku poprzez przyznanie wynagrodzenia w kwocie 13.284zł.

Rozpoznając w tej części środek odwoławczy Sąd drugiej instancji podkreśla, że zarówno apelacja jak i pismo uzupełniające apelację zostały wniesione imieniem M. M. a nie w imieniu własnym adw. P. R.. Zgodnie z art. 3941a§1 pkt 9k.p.c. od postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu przysługuje pełnomocnikowi zażalenie a nie apelacja. Pod rządami poprzednio obowiązujących przepisów jednolicie uznawano dopuszczalność środka odwoławczego od takiego orzeczenia, przyjmowano też jednak, że zażalenie na koszty zastępstwa z urzędu przyznane od Skarbu Państwa może być wniesione jedynie przez pełnomocnika. Sama strona, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, nie ma natomiast interesu prawnego w zaskarżeniu tego postanowienia, które nie narusza w żaden sposób jej sfery prawnej (por. uzasadnienie uchwał Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2009 r., III CZP 36/09 OSNC 2010/2/24 i z dnia 8 marca 2012 r., III CZP 2/12 OSNC 2012/10/115). Czyni to apelację powódki w tej części niedopuszczalną. Z tej przyczyny apelację, w części w jakiej dotyczy ona pkt 3 wyroku, odrzucono na podstawie art. 373 k.p.c.

Na marginesie więc tylko można zauważyć, że w sprawie miało zastosowanie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu Dz.U.2019.18 t.j., które nadal obowiązuje albowiem wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020r. SK 66/19 dotyczył § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1801), a jego bezpośrednie skutki miały odniesienie w sprawach wszczętych przed 2 listopada 2016 r. Jakkolwiek prokonstytucyjna wykładnia postanowień Rozporządzenia z dnia 3 października 2016r (obowiązującego od dnia 2 listopada 2016r) również mogła prowadzić do wniosku o naruszeniu zasady równości oraz zasady ochrony praw majątkowych poprzez niedopuszczalne w demokratycznym państwie prawa nadmierne różnicowanie wysokości wynagrodzenia w zależności od tego, czy adwokat świadczył pomoc prawną jako pełnomocnik z wyboru czy z urzędu, to jednak nie wpływa to w żaden sposób na sytuację prawną powódki. Ewentualne bowiem zrównanie sytuacji pełnomocników, które wiązało się z podwyższeniem wynagrodzenia do stawki właściwej dla zastępstwa z wyboru (tj do kwoty 10.800 zł brutto) wiąże się z relacją pełnomocnika ze Skarbem Państwa.

Z tych przyczyn apelację w tej części odrzucono w oparciu o art. 373§ k.p.c.

SSA Sławomir Jamróg.

Sygn. akt I ACa 195/21

Uzasadnienie pkt II-IV wyroku z dnia 27 lipca 2022r.

Powódka M. M. w pozwie z dnia 7 maja 2020 roku wniosła o zasądzenie od pozwanego G. B. kwoty 300.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty wyroku do dnia faktycznej zapłaty.

W uzasadnieniu wskazała, że w trakcie postępowania przed Sądem Rejonowym w S. w sprawie (...) o zmianę opiekuna dla całkowicie ubezwłasnowolnionego syna powódki P. M. pozwany powołany został do sprawy w charakterze biegłego psychiatry i sporządził opinię. Pozwany stwierdził na podstawie danych z akt sprawy oraz jednorazowego badania psychiatrycznego powódki chorobę psychiczną u powódki postaci zespołu paranoidalnego. Z powodu zakłócenia przez objawy psychotyczne zdolności do prawidłowej oceny rzeczywistości uznał, że powódka w dacie sporządzenia opinii nie była zdolna do pełnienia funkcji opiekuna prawnego swojego syna. Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2009 roku Sąd Rejonowy w S. III Wydział Rodzinny i Nieletnich w sprawie (...) powódka zwolniona została z funkcji opiekuna prawnego dla całkowicie ubezwłasnowolnionego syna powódki P. M.. W ocenie powódki stwierdzenia zawarte w opinii nie odzwierciedlały rzeczywistego stanu faktycznego a jej wynik nie był trafny. Według powódki nie przeprowadzono z nią żadnego osobistego badania. W tej sytuacji całokształt procesu opiniowania był wadliwy. Opinia ta miała także wpływ na sytuację powódki i stała się podstawą do zainicjowania sprawy przed Sądem Okręgowym w K. sygn. akt (...) o ubezwłasnowolnienie powódki oraz sprawy przed Sądem Rejonowym w S. (...) w przedmiocie umieszczenia powódki w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody.

Zdaniem powódki na skutek zachowania G. B. polegającego na sporządzeniu opinii, która w ocenie M. M. jest wadliwa doznała ona licznych krzywd i cierpień. Pozbawiono jej opieki prawnej nad ubezwłasnowolnionym synem. Naraziło ją to także na kolejne sprawy sądowe, które wiązały się dla powódki ze stresem, nerwami, a także cierpieniem moralnym osoby zmuszonej do stawiennictwa w sądach, a która na to nie zasłużyła.

Pozwany G. B. w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie poniesionych przez pozwanego kosztów zastępstwa procesowego. W pierwszej kolejności podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Nadto wskazał, że w dwóch wydanych przez niego opiniach dotyczących powódki w tym do sprawy (...) ich wydanie nastąpiło na podstawie osobistego badania powódki. Wskazał, że trakcie toczących się postępowań powódka nie podnosiła tego zarzutu, a w jednej ze spraw był wzywany do Sądu w celu złożenia dodatkowych wyjaśnień.

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2020r. sygn.. akt I C 981/20 Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo (pkt 1), zasądził od M. M. na rzecz G. B. kwotę 10 800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2 i nakazał pobrać od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) na rzecz adwokata P. R. kwotę 7200 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt 3).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

Na skutek wniosku E. M. przed Sądem Rejonowym w S. w sprawie (...) toczyło się postępowanie o zmianę opiekuna w osobie powódki M. M. dla całkowicie ubezwłasnowolnionego syna powódki P. M.. Pozwany na mocy postanowienia tego Sądu powołany został do sprawy w charakterze biegłego psychiatry i sporządził opinię. We wniosku pisemnej opinii na podstawie danych z akt sprawy oraz jednorazowego przeprowadzonego osobiście badania psychiatrycznego wskazał, że obecnie rozpoznaje u M. M. chorobę psychiczną zespół paranoidalny. Z powodu zakłócenia przez objawy psychotyczne zdolności do prawidłowej oceny rzeczywistości uczestnika nie jest obecnie zdolna do pełnienia funkcji opiekuna prawnego swojego syna ubezwłasnowolnionego P. M.. Pozwany jako biegły złożył także opinię uzupełniającą w formie ustnej na rozprawie popierając pisemną opinię. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, gdzie opinia G. B. była jednym z dowodów Sąd zwolnił M. M. z funkcji opiekuna prawnego swojego syna ubezwłasnowolnionego P. M..

W sprawie (...) Sądu Rejonowego w S. z wniosku E. M. o zezwolenie na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego na leczenie M. M. pozwany na mocy postanowienia tego Sądu powołany został do sprawy w charakterze biegłego psychiatry i sporządził opinię. We wniosku pisemnej opinii na podstawie danych z akt sprawy oraz jednorazowego przeprowadzonego osobiście badania psychiatrycznego wskazał, że rozpoznaje u choroby psychiczną- zespół paranoidalny obecnie w stanie remisji. Zdaniem biegłego jej obecny stan zdrowia nie wskazuje aby nie była w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych oraz by przyjęcie do szpitala psychiatrycznego mogło przynieść poprawę jej stanu zdrowia. W jego ocenie nie zachodziły przesłanki przyjęcia do szpitala psychiatrycznego.

Postanowieniem z dnia 10 września 2009 roku na skutek cofnięcia wniosku przez wnioskodawcę Sąd Rejonowy w S. postępowanie umorzył.

Na skutek wniosku E. M. pod sygn. akt (...) toczyło się przed Sądem Okręgowym w K. postępowanie o ubezwłasnowolnienie powódki M. M.. Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2010 roku Sąd wniosek oddalił. Sąd Okręgowy między innymi ustalił w uzasadnieniu postanowienia, że w 2008 roku zaczęła zdradzać objawy psychotyczne i stan ten trwał przez kilka miesięcy. Aktualnie nie zdradza objawów psychotycznych. Przebyte przez nią zaburzenia psychotyczne miały charakter epizodu psychotycznego i obecnie brak jest podstaw do rozpoznania schizofrenii. Ustalenie to Sąd Okręgowy oparł o opinię sporządzoną w sprawie przez biegłych lekarzy psychiatrę i psychologa. Słuchana w tejże sprawie M. M. przyznała, że w 2008 roku, kiedy z opinii pozwanego dowiedziała się o chorobie psychicznej leczyła się u innych psychiatrów i brała leki do lutego 2010 roku.

Postanowieniem z dnia 9 września 2011 roku (...) Rzecznik (...) w K. po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w sprawie skargi M. M. przeciwko pozwanemu G. B. i lek. Medycyny R. M. umorzył postępowanie wyjaśniające. W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że lekarz G. B. został powołany przez Sąd Rejonowy w S. do sporządzenia opinii w sprawie (...) i w sprawie (...) w związku z tym był obowiązany do ich wydania. Z uwagi na to, że posiada drugi stopień specjalizacji z psychiatrii należy przyjąć, że dysponował wiadomościami specjalnymi. Wydana opinia spełnia wymogi formalne w szczególności w wywodzie badania wywiad, badania i wnioski. Zarzuty skarżącej dotyczące jej zdaniem poświadczenia nieprawdy poprzez stwierdzenie innej jednostki chorobowej niż uważa skarżąca nie są zasadne. Opinia została sporządzona w oparciu o rzetelny wywiad, obserwację pacjenta w czasie badania, jego zachowania, reakcję emocjonalną oraz sposób myślenia. W ocenie (...) Rzecznika (...) w K. opinia sporządzona została w sposób rzetelny i zgodny z zasadami sztuki.

Przy tym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał za skuteczny zarzut przedawnienia roszczenia. Sąd Okręgowy odwołał się do przepisów art. 442¹§1-3 k.c. i wskazał, że powódka zapoznała się z opinią w styczniu 2009 roku i miała wiedzę, kto jest autorem opinii. Także w trakcie jej wysłuchania w sprawie o ubezwłasnowolnienie potwierdza tą okoliczność, że w 2009 roku знаła treść opinii i jej autora. Nawet przyjmując, że w lutym 2010 roku zaprzestała brać leki związane z zaburzeniami psychicznymi to i tak upłynął trzyletni okres przedawnienia roszczenia o którym mowa w wyżej przytoczonym przepisie. Zdaniem Sądu Okręgowego brak było przy tym jakichkolwiek podstaw do przypisania pozwanemu popełnienia przestępstwa. W konsekwencji upływu terminu przedawnienia powództwo podlegało oddaleniu i zbędne było prowadzenie dalszego postępowania dowodowego.

Sąd Okręgowy wskazał nadto, że niezależnie od tej przyczyny oddalenia powództwa, dowody z dokumentów z akt spraw prowadzonych przez Sąd Rejonowy w S. czy też Sąd Okręgowy w Kielcach wykluczają możliwość przypisania pozwanemu jakiegokolwiek zawinienia skutkującego odpowiedzialnością odszkodowawczą. Brak jest podstaw do przyjęcia, że opinia była przeprowadzona bez badania powódki. Powódka nie czyniła w tym zakresie zarzutu w trakcie postępowania w sprawie (...), a w sprawie (...) S.O. w K. składając wyjaśnienia wskazała, że dopiero opinia biegłego G. B. stanowiła dla niej podstawę do podjęcia leczenia u innych psychiatrów.

Oddalenie wniosku o ubezwłasnowolnienie nie oznacza, że kwestionowana przez powódkę opinia pozwanego była wadliwa. Nadto sama powódka w tym postępowaniu przyznała, że po opinii pozwanego podjęła leczenie u innych psychiatrów i brała leki do lutego 2010 roku. Obecne twierdzenia powódki, że nie leczyła się w tym okresie pozostają w oczywistej sprzeczności z wyżej przytoczonymi złożonymi w toku postępowania o ubezwłasnowolnienie. Także postępowanie ze skargi powódki prowadzone przez (...) Rzecznika (...) w K. po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego zostało umorzone jako pozbawione uzasadnionych podstaw do przyjęcia wadliwości sporządzonej opinii.

W konsekwencji powództwo zostało oddalone.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu powołano art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zaskarżając wyrok w całości, zarzucając:

1. bezzasadne pominięcie wniosków dowodowych Powódki, bez wydania jakiegokolwiek merytorycznej decyzji procesowej w tym zakresie, co zarówno uniemożliwiło poznanie Powódce motywów Sądu a quo przy ewentualnym negatywnym ich rozpoznaniu, jak też uniemożliwiło zajęcie procesowego stanowiska w tym zakresie. co w swej istocie doprowadziło do wadliwego ustalenia stanu faktycznego w sprawie. jedynie w sposób pobieżny i częściowy, bez poczynienia przez Sąd I instancji, ustaleń co do ewentualnego zaistnienia po stronie G. B. wypełnienia znamion występku z k.k.;

2. naruszenie przepisów prawa, wynikające z błędnej subsumpcji i uznania, że roszczenie M. M. przedawnia się zgodnie z normą z art. 442¹§ 1 k.c., podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisów prawa w tym zakresie prowadzi do wniosku, że roszczenie Powódki oparte jest na upatrywaniu w działaniu G. B. występku, toteż termin przedawnienia wynosi 20 lat, liczonych od dnia popełnienia przestępstwa, co miało ten wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, że doprowadziło w istocie do nierozpoznania istoty sprawy;

powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku, w zakresie pkt I i II, oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji;

Niezależnie od tego powódka zarzuciła wadliwą ocenę, że w sprawie nie zaistniały szczególne uzasadnione wypadki, uzasadniające nieobciążanie M. M. kosztami procesu, podczas gdy biorąc pod uwagę możliwości majątkowe Powódki, jej stan zdrowia, zasadnicze motywy rozstrzygnięcia oraz nakład pracy pełnomocnika profesjonalnego Pozwanego, na gruncie przedmiotowej sprawy należy stwierdzić że zasadnym pozostaje odstąpienie od obciążania M. M. zwrotem kosztów procesu na rzecz G. B.;

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w jego pkt. 2 poprzez nieobciążanie M. M. kosztami w ogóle.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Pozwany wskazał, że powódka nie wykazała by poprzez postawienie diagnozy doszło do popełnienia występku, podkreślił, że doszło do przedawnienia roszczenia, zakwestionował powstanie szkody i podniósł, że to sama powódka mówiła innym, że stwierdzono u niej chorobę psychiczną.

Rozpoznając apelację Sąd drugiej instancji uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Niewątpliwie jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (vide obowiązujący już w dacie wydania opinii przepis art. 442¹§ 2 k.c.). Biegły sądowy jest uprawniony do wystawienia dokumentu, stąd biegłego może dotyczyć przestępstwo fałszerstwa intelektualnego. Zgodnie bowiem z art. 271§1 k.p.c. funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Każde „poświadczenie nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne” zawarte w sporządzanej przez biegłego opinii (a więc w dokumencie) mającej służyć za dowód w postępowaniu sądowym, będzie jednocześnie „przedstawieniem fałszywej opinii”, stanowiącym przestępstwo z art. 233§4 k.k. Z normy tej wynika, że kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1 (tj postępowaniu sądowym) podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Czyny zabronione określone w powołanych przepisach stanowiły przestępstwo także w chwili sporządzania opinii przez G. B. w sprawach przywołanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, stąd należało rozważyć czy w tym przypadku nie doszło do przestępstwa, co mogło wpłynąć na wydłużenie terminu przedawnienia. Należy dodatkowo zauważyć, że między przepisami art. 271 § 1 k.k. oraz art. 233 § 4 k.k. może zachodzić tzw. stosunek krzyżowania, prowadzący do kumulatywnego zbiegu przepisów ustawy - art. 11 § 2 k.k. (zob. postanowienie SN z dnia 23 września 2008 r., OSNKW z. 10, poz. 79 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27

kwietnia 2009 r. V KK 379/08 niepubl.). Poświadczenie w dokumencie stawiennictwa pacjenta u lekarza, jest bowiem również poświadczeniem nieprawdy co do okoliczności mającej znaczenie prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2011r., III KK 29/11 niepubl). Poświadczeniem nieprawdy jest zawarcie w treści dokumentu stwierdzeń obiektywnie nieprawdziwych, niezgodnych z rzeczywistością.

Jakkolwiek Sąd Okręgowy bliżej nie uzasadnił stanowiska to jednak z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wprost wynika, iż przyjął, że w tym przypadku brak jest podstaw do przypisania pozwanemu przestępstwa. To stanowisko należy podzielić. Poświadczyć nieprawdę można tylko w odniesieniu do okoliczności dających się ocenić w kategorii prawdy i fałszu. Nie będzie zatem takim poświadczeniem wyrażenie ocen, własnej opinii przez biegłego o innej osobie, które mieści się w zakresie uprawnień osoby poświadczającej i jest dopuszczalne w świetle wiedzy specjalistycznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2001 r. IV KKN 563/97 OSNKW 2002/3-4/17).

Opinia biegłego lek. med. G. B. z dnia 1 grudnia 2008r. złożona w sprawie (...) w sprawie o uchylenie opieki stwierdza, że sporządzono ją w oparciu o akta sprawy i jednorazowe badanie psychiatryczne przeprowadzone w dniu 1 grudnia 2008r. stwierdza u powódki schizofrenię paranoidalną (k57). Powódka twierdziła, że nigdy nie przeprowadzono z nią żadnego badania na użytek sporządzenia opinii w tej sprawie. To stwierdzenie nie jest jednak wiarygodne. Z akt sprawy (...) wynika bowiem, że biegły zawiadamiał Sąd o przypadkach, w których M. M. nie stawiała się na badanie (k28 i 38). Kompletnie więc nielogiczne byłoby przyjęcie, że biegły miałby interes w tym by wydać opinię bez badania powódki, Pośrednio więc potwierdza to wyjaśnienia biegłego, że przed wydaniem opinii przeprowadził on badanie. Potwierdzeniem prawdziwości stwierdzenia biegłego, że badanie się odbyło jest także treść oświadczenia samej M. M. złożone do protokołu w dniu 9 grudnia 2008r., żeby Sąd skierował ją na inne badanie. Jeżeli więc powódka zeznaje w niniejszej sprawie twierdzi, że z opinia zapoznała się w styczniu 2009r. (k73) to oczywiste jest, że badania nie łączyła z faktem doręczenia jej opinii lecz bezpośrednim kontaktem z biegłym. Jeżeli bowiem miało nastąpić skierowanie na inne badanie to jakieś badanie wcześniej musiało się odbyć. Wzmacnia tę argumentację okoliczność, że w toku tego postępowania nie zgłaszano odpowiednich zarzutów do opinii. Powyższe uwiarygadnia twierdzenia pozwanego, że badanie przeprowadzono.

Niezależnie od tego kwestia badania w dniu 1 grudnia 2008r. nie mogła mieć istotnego wpływu na treść rozstrzygnięcia w sprawie o uchylenie opieki skoro powódka sama przyznawała w toku tego postępowania, że słyszy głosy oraz wypowiadała tezy o podsłuchach (k65/2) a więc potwierdzała te dane, które stanowiły podstawę do stwierdzenia w opinii, że „badana relacjonuje omamy słuchowe i wypowiada urojenia prześladowcze” (k58). Nie mogło być więc w tym przypadku mowy o poświadczeniu nieprawdy także w zakresie danych mających znaczenie dla treści oceny stanu zdrowia powódki.

Same wnioski opinii i stwierdzenie o schizofrenii paranoidalnej to ocena. Kategoryczne jednak stwierdzenie takiej choroby może zostać uznane za poświadczenie nieprawdy, w sytuacji gdyby ta ocena cechowała się dowolnością i gdyby taka ocena nastąpiła w oderwaniu od zawodowej rzetelności. Zaprzecza temu jednak wynik postępowania prowadzonego przed Okręgowym Rzecznikiem Dyscyplinarnym. W uzasadnieniu umorzenia postępowania dyscyplinarnego wskazano jednoznacznie, że opinia wydana przez pozwanego została przygotowana w sposób rzetelny i zgodny z zasadami sztuki.

Niewątpliwie opinia datowana na dzień 24 sierpnia 2008r. złożona w sprawie (...) o wyrażenie zgody na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego a następnie przedłożona do sprawy o ubezwłasnowolnienie) stwierdzała, że M. M. była dotknięta schizofrenią paranoidalną. Wnioski w tym zakresie miały zostać oparte na dokumentach z akt sprawy (...), w tym opinii L. P. z dnia 8 czerwca 2009, jednorazowym badaniu psychiatrycznym przeprowadzonym w dniu 20 sierpnia 2009r. na terenie oddziału dziennego (...) w S. ale także opinii, która miała zostać wydana dla potrzeb postępowania o wyrażenie zgody na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego, po badaniu w dniu 1 grudnia 2008r. Oczywiście więc jest, że rok 2008r. wskazany w dacie opinii stanowił oczywistą niedokładność, co wynika także z prezentaty Sądu Rejonowego w S. z dnia 24 sierpnia 2009r. (k14 -18 akt (...)). Niewątpliwie w celu oceny czy zachodzi podstawa do przyjęcia do szpitala czynności były przeprowadzone, stąd pozwany mógł wykorzystać dane stamtąd wynikające. Także i w tym zakresie nie można więc przyjąć, że opinia zawiera dane nieprawdziwe.

W konsekwencji podzielając stanowisko, że działanie pozwanego nie stanowiło przestępstwa należało uznać, że przyjęcie skutków przedawnienia nie naruszało prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny podziela ponadto stanowisko Sądu pierwszej instancji, że nawet odmienna ocena nie mogła spowodować uwzględnienia powództwa. Jakkolwiek skutek ewentualnego poświadczenia nieprawdy nie ma znaczenia dla przypisania przestępstwa, to jednak ma to już znaczenie dla oceny podstaw odpowiedzialności cywilnej, które w tym przypadku w świetle wskazanej podstawy faktycznej powództwa mogły się jedynie wiązać z naruszeniem dóbr osobistych. Zgodnie natomiast z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. W myśl zaś art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Powołane przepisy zawierają regulację dotyczącą ochrony dóbr osobistych jednostki jedynie przykładowo wymienionych w art. 23 k.c. Zakładają one bezprawność działania, która jest wystarczającą przesłanką dla skutecznego domagania się ochrony prawnej wskazanej w art. 24 k.c.

Powódka jednak nawet nie konkretyzuje jakie jej dobra miałyby zostać naruszone. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje jednak, że przedstawienie w sposób nieprawdziwy, negatywny obrazu stanu psychicznego powódki mogłoby ingerować w dobre imię powódki, jednakże jak wyżej wskazano w toku postępowania o uchylenie opieki /zwolnienie z funkcji opiekuna/ sama powódka przyznawała, że słyszy głosy, które tworzyły podstawy do podejrzeń męża o zdradę, wskazywała na podsłuchy, które nie wiadomo kto założył i mówiła o falach oddziałujących na mózg. Negowała przy tym chorobę. Opinia więc nie przedstawiała stanu zdrowia stwierdzonego u powódki w sposób nieprawdziwy nie mogło więc dojść do naruszenia dobrego imienia powódki. Samo stwierdzenie, że ktoś cierpi na schizofrenię paranoidalną mogłoby wiązać się z naruszeniem dobrego imienia gdyby stanowiło diagnozę nieprawdziwą. Postępowanie przed(...) Izba (...) w K. wyjaśniło jednak, że opinia została wydana zgodnie z zasadami sztuki, co powodowało przerwanie na powódkę ciężaru dowodu wykazania całkowitej niezasadności postawionej diagnozy. Pozwany ponadto nie upublicznił opinii stąd nawet ewentualna stygmatyzacja powódki nie mogła wynikać z działania pozwanego. Zgłoszone wnioski dowodowe nie mogły stanowić podstawy ustaleń okoliczności wymagających wiedzy specjalistycznej. Poprzez wydanie przez pozwanego opinii nie doszło też do ograniczenia wolności, albowiem sama powódka chciała poddać się badaniu psychiatrycznemu a powód przez wydanie opinii nie spowodował umieszczenia powódki w szpitalu psychiatrycznym w celu przymusowego leczenia. Wszczęcie postępowania o zwolnienie z funkcji opiekuna nie nastąpiło z inicjatywy pozwanego. Zwolnienie zaś z takiej funkcji stanowi skutek działania Sądu i nie łączy się zresztą w ogóle z dobrami osobistymi powódki.

Więź rodzinna z synem nie mogła zostać naruszona poprzez zwolnienie z funkcji opiekuna a ponadto taka informacja nie jest upubliczniana. Opinia z 2008r. stanowiła wprawdzie podstawę uprawdopodobnienia okoliczności wskazanych we wniosku o ubezwłasnowolnienie, jednakże analogiczne stwierdzenia o objawach psychotyczno-urojeniowych datowanych od roku (a więc od 2008r.) wynikały także z opinii lek. med. L. P. z 2009r. (k 4 akt (...)). Sam zaś udział w postępowaniu nieprocesowym nie może rodzić podstawy do oceny naruszenia dóbr osobistych.

Opinia wydana przez pozwanego mogła skłonić powódkę do podjęcia leczenia. Powód nie przepisowywał jednak powódce leków i powódka leczyła się u innych specjalistów, stąd opinia nie mogła przełożyć się również na stan zdrowia powódki.

Opinie pozwanego nie mogły ponadto w sposób istotny wpłynąć na narażanie powódki na udział w postępowaniach sądowych, które inicjowały inne osoby. Trudno też obiektywnie przyjąć by wszczynanie tych postępowań stanowiło formę nękania powódki czy naruszenia prawa do prywatności.

Powódka zatem powinna wykazać, jakie jej dobro osobiste zostało naruszone, a ocenie sądu podlega, czy dobro to jest dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. oraz czy rzeczywiście zostało naruszone przez określone działanie lub zaniechanie pozwanego. Dopiero więc następnie pozwany miał wykazać, że jego działanie, które naruszało dobro nie było bezprawne (por. wyr. Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 276/11, OSNC 2012/9/107, Biul. SN 2012/4/9, LEX 1144858).

Konsekwencje procesowe wydanych opinii wynikają w sposób obiektywny z akt spraw prowadzonych z udziałem powódki, natomiast prowadzenie dowodów na okoliczność skutków kontaktów stron tj wpływu opinii na codzienne funkcjonowanie powódki i odczuwania przez nią cierpień i krzywdy jest bezprzedmiotowe albowiem dla przyjęcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych nie jest wystarczające przekonanie powódki, że działanie powoda doznała ona licznych krzywd i cierpień. Indywidualna wrażliwość powódki i nie ma tu decydującego znaczenia albowiem kryteriami stwierdzenia naruszeń dóbr osobistych powinny być oceny wynikające z istniejącej świadomości społecznej i prawnej, zasad współżycia społecznego i zasad moralnych, oraz odwołania do typowej reakcji społecznej a nie reakcji indywidualnej powódki (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01, nie publ., z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1076/00, OSNC 2003, Nr 9, poz. 121; z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN 953/00, niepubl.; z dnia 29 października 2010r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011, nr B i z dnia 18 lipca 2014 r. IV CSK 716/13 LEX nr 1521322).

Okoliczność, że Sąd pierwszej instancji nie dał formalnego wyrazu pominięciu dowodów wnioskowanych przez powódkę nie mogła spowodować uwzględnienia środka odwoławczego albowiem naruszenie art.235²§2 k.p.c. nie przełożyło się w tym przypadku na prawidłowość orzeczenia o oddaleniu powództwa.

Niezasadnie też powódka kwestionuje rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Zastosowanie art. 102 k.p.c. należy do uznania sędziowskiego i leżało w kompetencji sądu orzekającego. Sąd pierwszej instancji nie naruszył tego przepisu. Zarzut strony pozwanej w tym przedmiocie nie może być uwzględniony, skoro Sąd Okręgowy brał pod uwagę całokształt okoliczności, leżących u podstaw wniesienia powództwa, które wywołało koszty. Niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była ona podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I Cz 110/07, LEX nr 621775, z dnia 1 grudnia 2011 r. I CZ 26/11 LEX nr 1101325, z dnia 17 kwietnia 2013r., V Cz 107/12, LEX nr 1341715; z dnia 24 października 2012r., IV Cz 61/13 LEX nr 1389013). Charakter roszczenia i podstawy do oceny jego bezzasadności nawet w świetle samych twierdzeń powódki nie dawały podstaw do uznania, że w tej sprawie zachodził „wypadek szczególnie uzasadniony”, uzasadniający odstąpienie od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Nie doszło więc do naruszenia przepisów art. 442¹§1i2 k.c.

W konsekwencji apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 374 k.p.c. i art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, z późn. zm.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 i §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015r. poz. 1800 ze zm.). Świadomość treści uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji jak i brak odpowiednich faktów wskazujących, że powódka mogła uznać podstawy do zaistnienia uszczerbku niemajątkowego uzasadniającego żądanie zadośćuczynienia i to na tak wysokim poziomie nie dawały podstaw do kreowania nawet subiektywnego przekonania o zasadności środka odwoławczego. Sama sytuacja życiowa powódki nie jest wystarczająca do odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Nie było więc podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. także na etapie rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji.

Pełnomocnikowi z urzędu przyznano koszty zastępstwa przy uwzględnieniu treści §2, §4, §8 pkt 7, §16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2019.18 t.j.) oraz przy uwzględnieniu , że konstytucyjnie chroniona zasada równości i ochrony praw majątkowych wskazuje, że wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu z uwzględnieniem podatku VAT nie powinno być niższe niż minimalne wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru.

SSA Sławomir Jamróg